

γυργάθι τό, *ἐνιαχ. γιουργάθι* "Ανδρ. γιοργάθι "Ανδρ. Πελοπν. (Καρδαμ. Κίτ. Λάγ. Μάν. Πλάτσ.) *γεργάθι* "Αθην. (παλαιότ.) Πελοπν. (Ἀρεοπ. Γερμ. Καρδαμ. Λακων. Λεῦκτρ. Μάν. Οἴτυλ. Πλάτσ.) — *Λεξ. Ψύλλ. Βυζ. Λεγρ. Ἡπίτ. Μπριγκ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ. Βλαστ. Πρω. Δημητρ. ἔργαθι* "Αθην. (παλαιότ.) Νάξ. (Γαλανᾶδ.) *ἔργατι* Νάξ. (Σαγκρ.) *ουρνούθι* Κάμπ. ("Ελυμπ.) Κάσ. Πληθ. *γιοργάθι* "Αθην. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ Ἑλληνιστ. οὗς. *γυργάθιον*.

1) Δικτυωτὸν πλέγμα ἐκ σχοινίου ἢ βούρλων ἢ ἄλλης φυτικῆς ὕλης (ἰνῶν τῶν φυτῶν ἀθανασίας ἢ σπάρτου, κλάδων λύγου, ἱτέας, κυπείρου κ.τ.τ.) χρησιμοποιούμενον διὰ τὴν μεταφορὰν ἀχύρων, σταχύων κ.τ.τ. ἔνθ' ἄν. : "Ἡπῆρα τὸ ἔργατι μου νὰ κουβαλήσω τ' ἄχερά μου Νάξ. (Σαγκρ.) Ἐκουβάλησε τέσσερα γιοργάθια κουκκία (=λαθύρια) Πελοπν. (Μάν.) Φέρε τὰ γεργάθια νὰ βάσουμε τὰ ἄχιουρα 'ς τὸ δαίνικα (=ἀχυρῶνα) Πελοπν. (Λεῦκτρ.) || Φρ. Ἐσκεπάστη-κρύβεται μὲ τὸ γεργάθι (ἐπὶ τῶν προσπαθούντων δι' ἀφελῶν μέσων νὰ διαφύγουν τῆς προσοχῆς τῶν ἄλλων ἐπὶ ἀπρεπῶν ἐνεργειῶν τῶν) Συνών. φρ. Κρύβεται πίσω ἀπὸ τὸ δάχτυλό του Συνών. *γύργαθος, δίχτυ, χαράδι, χαράρι*. 2) Δικτυωτὸν πλέγμα, συνήθως ἐκ βούρλων, χρησιμεῖον ὡς ψωμοθήκη Πελοπν. (Μάν.) : "Ἐχομε ἓνα γιοργάθι καρβέλια. 3) Δικτυωτὸν φέμωτρον τῶν βοῶν πεπλεγμένον ἐκ βούρλων ἢ κυπείρου "Ανδρ. (Κόρθ. κ.ά.) 3) Ὁ πρόλοβος ἢ ἀσκοειδὴς διαστολὴ τοῦ οἰσοφάγου τῶν καρποφάγων πτηνῶν Κάμπ. ("Ελυμπ.) Κάσ.

γυργαθιά ἡ, *ἐνιαχ. γουργουθιά* Χίος—*Λεξ. Βλαστ.*

Ἐκ τοῦ οὗς. *γυργάθι* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ι ἄ.

Τὸ ἐπὶ τῆς ἀτράκτου ἢ τῆς σβίγας τυλιγμένον νῆμα, τὸ ὁποῖον διασταυροῦται καὶ συμπλέκεται, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ *γυργάθι* ἔνθ' ἄν. : Ἐπῆε μιάφορὰ 'ς τῆς ἀερφῆς της τσ' ἤκαμνε γουργουθιές (ἐκ διηγ.) Χίος. Ἐτσεῖνη ἀφ' τόφ φόβον της ἤτρεχεν τσ' ἐσκόρπισεν τίς γουργουθιές τσαὶ τὸ πρῶτ' τίς ἐμάντζεφε (ἐκ παραδ.) αὐτόθ. Συνών. *κουβάρι*.

γυργαθιάζω *ἐνιαχ. γιοργαθιάζω* Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) *γεργαθιάζω* Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γυργάθι*.

Τοποθετῶ εἰς τὸ *γυργάθι* τὰ θερισθέντα δημητριακὰ διὰ νὰ τὰ μεταφέρω ἔνθ' ἄν. : Τὸ θερίσαμε τὸ χωράφι, τώρα θὰ γιοργαθιάσωμε τ' ἀστάχια καὶ θὰ φύγωμε Πελοπν. (Μάν.) Δὲ δὲ γιοργαθιάσας τὰ κουκκία (=λαθύρια) αὐτόθ. || Αἰνιγμ. Μύλος ἀλέθει, σακκούλα γεργαθιάζει (ὀδόντες καὶ στόμαχος) αὐτόθ. Συνών. ἀρμαθιάζω 1γ, σακκιάζω.

γύργαθος ὁ, *ἐνιαχ. γέργαθος* Ἀττικ. Εὐβ. (Κύμ.)—*Λεξ. Βυζ. Πρω. Δημητρ. ἄργαθος* Εὐβ. (Κάρυστ.) *γούργουθας* Ρόδ. *βούρβουθας* Ρόδ. *βούρβουχας* Ρόδ. *βούρδονχας* Ρόδ. *βούργουθας* Ρόδ. *βούρκουθας* Χάλκ. *κούργκουθας* Χάλκ. *βούργουθα* ἡ, Ρόδ. (Βάτ.) *βουρβούθα* Ρόδ. ("Εμπον.) *γέργαθος* τό, Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ.) Μακεδ. Πελοπν. (Καρδαμ. Μάν. Σαηδόν.) Στερελλ. (Δεσφ.) *γέργαθος* Στερελλ. (Ἀράχ.) ἔργαθο Στερελλ. (Δεσφ. Χρισ.) ἔργατο Στερελλ. (Δεσφ.) ἔργαθα Εὐβ. (Κάρυστ. Πλατανιστ.) — *Λεξ. Βλαστ.*

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὗς. *γυργάθος*. Ὁ τύπ. *γέργαθος* ἤδη εἰς Ρ. Οxy. 741,5 τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ. Τύπ. *γάργαθος* παρέχει ὁ σχολιαστὴς τῶν Νικάνδρου Θηρ. στ. 715. Τὸ οὐδ. *γύργαθος* εἰς πάπυρον τοῦ 4ου αἰ. μ.Χ. (B.G.U. 1092,

29). Οἱ τύπ. *βούρβουθας, βούρβουχας, βούρβουθας* δι' ἐναλλαγῆς τῶν συμφ. *γ>β. Πβ. γονικὸν βονικὸν, γάστρα > βάστρα, πέλαγος > πέλαβος* κ.ά.

1) *Γυργάθι* 1, τὸ ὅπ. βλ., Ἀττικ. Εὐβ. (Κάρυστ. Κονίστρ. Κύμ. Πλατανιστ.) Μακεδ. Πελοπν. (Καρδαμ. Μάν. Σαηδόν.) Στερελλ. (Ἀράχ. Δεσφ. Χρισ.) *Λεξ. Βυζ. Βλαστ. Πρω. Δημητρ.* 2) *Γεργάθι* 3, τὸ ὅπ. βλ., Ρόδ. (Βάτ. "Εμπον. κ.ά.) Χάλκ. Συνών. *γούλα* (1), *γκοῦσα, μάμματα, μπρόλοβο, σγάρα*. 3) Τὸ ἄνω τμήμα νεροκοκύνθης, τὸ ὁποῖον ἔχει ὅπως καὶ τὸ κάτω σχῆμα σφαιροειδὲς ἄλλ' εἶναι ἀσυγκρίτως μικροτέρου ὄγκου, ἐκ τῆς ὁμοιότητος τὴν ὁποῖαν παρουσιάζει ὡς πρὸς τὸ σχῆμα μὲ τὸν πρόλοβον τῶν πτηνῶν καὶ τὸν *γύργαθον* Ρόδ. (Βάτ. "Εμπον. κ.ά.) Χάλκ. : Παροιμ. Ἐγίνης πῖόν, γολοτῶν-τα, τῶ' ἔθελες τῶν βούρβουχα! (ἐπὶ τῶν νέων καὶ νεανίδων τῶν ζητούντων πράγματα ἀνάρμοστα πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτῶν) Ρόδ.

γυργαθόξυλο τό, *ἐνιαχ. γεργαθόξυλο* Πελοπν. (Λεῦκτρ. Οἴτυλ.)

Ἐκ τῶν οὗς. *γυργάθι* καὶ *ξύλον*.

"Ἐκαστος ἐκ τῶν δύο ξυλίνων κοντῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων προσδένεται κατὰ τὰς δύο μακρὰς πλευρὰς αὐτοῦ τὸ *γυργάθι* ἔνθ' ἄν.

γυργαθόσκοινο τό, *ἐνιαχ. γεργαθόσκοινο* Πελοπν. (Λεῦκτρ. Οἴτυλ.) *γιοργαθόσκοινο* Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)

Ἐκ τῶν οὗς. *γυργάθι* καὶ *σκοινί*.

Τὸ σχοινίον τὸ συσφίγγον διὰ πολλῶν στροφῶν τὰ δύο *γυργαθόξυλα*, διὰ νὰ συγκρατοῦν τὰ μεταφερόμενα στάχυα, τὰ ἄχυρα κ.ά. ἔνθ' ἄν. : Κόπηκε τὸ γεργαθόσκοινο καὶ σκορπίσανε τ' ἄχιουρα Οἴτυλ.

γύργυρας ὁ, *ἐνιαχ. γύργυρας* Πόντ. (Ἀμισ. Ἀντρέαντ. Κερασ. Κοτύωρ. κ.ά.) *γύργυρες* Πόντ. (Κοτύωρ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γύρος* δι' ἀναδιπλασιασμοῦ. Ἡ τροπὴ τοῦ *ρ* εἰς *λ* δι' ἀνομοίωσιν. Πβ. τὰ Ποντιακὰ *τριγυλίξω <τριγυρίξω, τριγύλου <τριγύρω* κ.ά. Κατὰ Ἀνθ. Παπαδόπ. εἰς Ἀρχ. Πόντ., 12 (1946), 10 ἐκ τῶν οὗς. *γύρος* καὶ τοῦ ἁμαρτ. *κέρκελλας*, μεγεθ. τοῦ οὗς. *κέρκελλιν <κρικέλλιν*.

Τὸ οὐράνιον τόξον ὡς ἀποτελούμενον ἐκ πολλῶν χρωμάτων γύρων ἔνθ' ἄν. Συνών. *ἀγία Ἐλένη* 2, *ἀγία ζώνη, ἀνεμοδόχος, γριᾶς τὸ λουρί, δόξα, δοξάρι, ζωνάρι, ζωνάρι τῆς γριᾶς - τῆς καλόγριας - τῆς Παναγίας - τοῦ Θεοῦ, ζώνη τῆς ἀγίας - Ἐλένης - τῆς καλόγριας - τῆς κυρᾶς - τῆς Παναγίας, θεοδόξαρο, καμάρα, καπιράνι, κεραζόξα, κεραζοῦ, κεραζώνη, κερασελένη, κυρα - Ἐλένη, κουλούρα, κυρα - Λισιά, λουρί, μαρούλι, νερατζούλα, σουσουμπάμπα, τόξο, τόξο τῆς Παναγίας - τοῦ Θεοῦ - τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι.*

γύρεμα τό, κοιν. γύριμα βόρ. ἰδιώμ. ὕρεμα Καππ. (Φάρασ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γύρεμα Σκυρ. γύρεμαν Πόντ. (Σταυρ. Τραπ.).

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. οὗς. *γύρεμα*. Βλ. Λύβιστρ. καὶ Ροδάμν. ("Εμμ. Κριαρᾶ, Λεξ. Μεσν. 4, 391) ἀγύρεμα νὰ ἐβγῆς καὶ νὰ γυρεύῃς.

1) Ἡ ζήνησις, ἡ ἀναζήτησις Θεοῦ. (Ἀλμυρ.) Καππ.

